

Lärare delkurs 1: Victoria Dryselius (victoria.dryselius@lnu.se)

Lärare delkurs 2: Desirée Fristedt (desiree.fristedt@lnu.se)

Studiemanual för 1FL005 (distans) HT12

I detta dokument finns information om kursens övergripande delar:

- examinationer och betygskriterier
- fältstudieuppgift
- detaljschema, med läsanvisningar
- kurslitteratur

Examinationer och betygskriterier

Följande examinationer ingår i kursen:

- Begreppstentamen, som kommer att göras på Moodle, onsdagen 9 januari (2013)
  - o examinationen bedöms med betygen U, G, VG
- Individuell inlämningsuppgift svenska som andraspråk och flerspråkighet, som lämnas in på Moodle senast 18 januari (2013)
  - o examinationen bedöms med betygen U, G, VG
- Gruppredovisning fältstudieuppgift (språkanalys och pedagogisk dokumentation), som presenteras 5 mars (2013) i Växjö.
  - o examinationen bedöms med betygen U, G
- Hemtentamen delkurs 2, som lämnas in på Moodle senast den 8 mars (2013)
  - o examinationen bedöms med betygen U, G, VG

Kursen som helhet bedöms med betygen *Underkänd*, *Godkänd* eller *Väl godkänd*. För betyget *Godkänd* ska de förväntade studieresultaten vara uppnådda, och dessutom krävs aktivt deltagande vid gruppdiskussioner. För betyget *Väl godkänd* ska studenten dessutom kunna visa fördjupade teoretiska kunskaper och ett kritiskt reflekterande förhållningssätt. För att hela kursen 1FL005 (15hp) ska bedömas som *Väl godkänd* krävs att minst 7,5hp. av kursens delmoment är väl godkända. Omtentamen erbjuds inom sex veckor efter ordinarie tentamenstillfälle (inom ramen för ordinarie terminstid).

Fältstudieuppgift – språkanalys och pedagogisk dokumentation

Det är viktigt vid all materialinsamling att personalen, barnets föräldrar och barnet är informerade och ger sitt samtycke!

Uppgiftsinstruktion

Uppgiften är att utifrån en inspelning (av ett barn i åldern 1–5 år) dels analysera barnspråk och dels att dokumentera barnets språkutveckling.

Individuell uppgift (inspelning och transkribering)

Välj ut en intressant händelse (som barnet varit med om), som kan utgöra en fruktbar utgångspunkt för lärande, och som barnet kan berätta fritt kring. Låt sedan denna händelse vara utgångspunkt för ett kort samtal med barnet, cirka 20 minuter. Inspelningen bör ske i avskild miljö. Efter inspelningen transkriberas cirka 3–4 minuter av samtalet. För att se hur man kan transkribera, ta del av transkriberade samtal i dokumentet ”Övning språkutveckling fonologi” på Moodle.

Gruppuppgift (analys och dokumentation)

Gruppen läser samtliga transkriberade samtal (de utvalda 3–4 minuterna) och bestämmer sig för **ett** samtal som man gemensamt analyserar. Analysera samtalet utifrån:

1. barns språkutveckling. Förslag på ingångar i materialet (samtalet) är att se på det ur ett fonologisk, morfologisk, syntaktisk och/eller semantiskt perspektiv, i förhållande till språkutvecklingsstadier. Tänk på att använda kurslitteraturen i er analys.
2. pedagogisk dokumentation. Hur kan samtalet användas i barnets fortsatta lärande och språkutveckling? Ge förslag på aktiviteter och arbetssätt som främjar barnets fortsatta lärande och som visar hur barnet är delaktigt i processen. Tänk på att använda kurslitteraturen i er dokumentation.

Redovisning (i grupp)

Gruppen redovisar sin uppgift muntligen med hjälp av IKT, på plats i Växjö den 5 mars. Transkriberingen ska finnas med i er redovisning. Er redovisning får ta max 15 minuter och ska innehålla en beskrivning av kontexten (sammanhanget) och samtalet, utöver er analys och dokumentation enligt 1 och 2 ovan.

Schema 1FL005: Språkutveckling och litteracitet i förskolan, 15hp

Delkurs 1: Barns språkutveckling, 7,5hp. (vecka 48–04).

Delkurs 2: Litteracitet och kommunikation i förskoleåldern, 7,5hp. (vecka 05–10).

Victoria (gäller delkurs 1) kommer att finnas uppkopplad på Adobe Connect för att svara på frågor på tisdagar (jämma veckor, dock ej vecka 48) mellan 18.30 och 19.30. Vid dessa tillfällen kommer ni alltså att kunna fråga om oklarheter i föreläsningar, kurslitteratur etc. Du hittar till ”rummet” på Adobe genom att gå till <https://connect.sunet.se/victoriasrum/>, och där logga in med ditt studentkonto.

Vecka	Kursinnehåll	Litteratur	Lärare
48	<p>Tisdag 27/11 9–12 (fysisk träff), i sal K1034 (Växjö)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kursintroduktion - Språk, kommunikation & begreppsbildning <p>Tisdag 27/11 13–15 (fysisk träff), i sal Tegnér (Växjö)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Språkutvecklingsteorier - Utvecklingsekologi - Språklig medvetenhet <p>Allmänt lästips: ”Bebisar kan mer än man tror” http://www.dn.se/insidan/insidan-hem/bebisar-kan-mer-an-man-tror</p>	<p>Svensson: kap. 1 Wedin: kap. 2 Westerlund: kap. 1–5, 9</p> <p>O’Grady: kap. 7 Svensson: kap. 2, 4, 6–7 Wedin: kap. 2–3 Westerlund: kap. 6, 8, 12–13, 20–21</p>	Victoria Dryselius
49	<p>Språkutveckling: fonetik (uttal & språkljud)</p> <p>Diskussionsövning: gruppdiskussion</p>	<p>Bjar & Liberg: kap. 5 O’Grady: kap. 6 Svensson: kap. 3 Westerlund: kap. 11, 16 <i>Barnen och språkljuden</i> (på Moodle)</p>	Victoria Dryselius
50	<p>Språkutveckling: morfologi (ordböjning & ordbildning)</p> <p>Diskussionsövning: gruppdiskussion</p>	<p>Bjar & Liberg: 3 O’Grady: kap. 2–3 Svensson: kap. 3 Westerlund: kap. 10, 14</p>	Victoria Dryselius
51	<p>Språkutveckling: syntax (meningsbyggnad & grammatik)</p>	<p>O’Grady: kap. 4–5 Svensson: kap. 3</p>	Victoria Dryselius

	Diskussionsövning: gruppdiskussion	Westerlund: kap. 15	
02	BEGREPPSTENTAMEN Inspelning och analys av barnspråk	Individuell tentamen Gruppuppgift	Victoria Dryselius
03	Svenska som andraspråk och flerspråkighet Inlämningsuppgift (individuell): diskussion utifrån frågor som presenteras på Moodle	Axelsson <i>Flerspråkighet i förskolan</i> : kap. 2–4, 6 Sandvik & Spurkland: kap. 2–3 Svensson: kap. 9 Wedin: kap. 4	Victoria Dryselius
04	Språksvårigheter Diskussionsövning: gruppdiskussion	Bjar & Liberg: 8–9, 12 Svensson: kap. 7–8 Gudrun Svensson (på Moodle)	Victoria Dryselius
05	Utvärdering och dokumentation i förskolan Diskutera texternas innehåll. Texterna och diskussionerna ska senare utgöra stöd för det dokumentationsarbete som ingår i fältstudieuppgiften.	Bjar & Liberg: kap. 9 <i>Flerspråkighet i förskolan</i> : kap. 6–7 Holm & Laursen: kap 4 Sandvik & Spurkland: kap. 2–3 Pramling (Moodle) Skolverket, <i>Uppföljning, utvärdering och utveckling i förskolan</i>	Desirée Fristedt
06	Språkutveckling genom skönlitteratur Varför läser vi skönlitteratur och vilken funktion har den? Knyt gärna till styrdokumentet! Hur kan man arbeta språkutvecklande med skönlitteratur i förskolan? I mappen med material finns frågor som du kan reflektera över i anslutning till läsningen av barnböckerna. Om du vill publicera tankar och funderingar i	Granberg (hela boken) Auraldsson (hela boken) Edwards (hela boken) Barnlitteratur: Shaun Tan: <i>Det röda trädet</i> Elsa Beskow: <i>Tomtebobarnen</i> eller <i>Hattstugan</i> Barbro Lindgren: <i>Sagan om</i>	Desirée Fristedt

	<p>gruppforumet får du givetvis detta, men det är inte obligatoriskt.</p>	<p><i>den lilla farbrorn</i> Emma Adbåge: <i>Leni är ett sockerhjärta</i> Marie Bosson: Valfri bok i Kråke-serien</p>	
07	<p>Samtal Vilka tal och samtal förekommer i förskolan?</p> <p>På vilket sätt kan språksociologiska faktorer såsom kön, ålder, dialekt, klasstillhörighet och etnisk tillhörighet påverka samtalet i förskolan?</p>	<p>Einarsson: kap. 1, 3, 10-12 Gjems (hela boken)</p>	Desirée Fristedt
08	<p>Litteracitet Det finns olika föreställningar och olika förhållningssätt till barns läs- och skrivinlärning. Definiera, diskutera och reflektera över dessa begrepp!</p> <p>Definiera begreppet literacy och ge exempel på literacy-aktiviteter, gärna med utgångspunkt i observationer och egna erfarenheter.</p> <p>Hur kan barnens intressen och populärkulturen medverka i barnens litteracitetsutveckling? Hur använder barnen datorer, dataspel, telefoner och annan teknik? Hur ser ni själva på barns kultur och medier?</p>	<p>Fast (hela boken) Björklund: kap 1, 3, 5–7, 9; sid 198–238</p>	Desirée Fristedt
09	<p>Läs- och skrivutveckling</p> <p>Kommentera och diskutera filmen i ert forum.</p> <p>Diskutera texternas innehåll och relatera till egna erfarenheter i barngrupp. När börjar läs- och skrivinlärningen? Hur kan man introducera skriftspråket för små barn på ett naturligt sätt i förskolan?</p> <p>Hur tar skolan tillvara elevernas förkunskaper inom läsning och skrivning? Ge</p>	<p>Se filmen: Barnet och orden - om språk i förskolan: Lära läsa tidigt (28 min). Bjar & Liberg: kap 10 Björk & Liberg (hela boken)</p>	Desirée Fristedt

	exempel och relatera till egna erfarenheter.		
10	<p>Hemtentamen delkurs 2</p> <p>Tisdag 5/3 12–17 (fysisk träff) – sal anges senare</p> <ul style="list-style-type: none"> - muntlig redovisning av gruppuppgift <p>Onsdag 6/3 8–17: (fysisk träff)</p> <ul style="list-style-type: none"> - drama och eventuellt filmvetenskap - ytterligare information kommer att läggas ut på Moodle i början av VT13 	<p>Wojcik-Andrews: kap. 1, 2, 5</p> <p>Kümmerling Meibauer & Surmatz: kap. 4, 6, 14</p>	

Kurslitteratur

Delkurs 1 Barns språkutveckling

Axelsson, Monica (senaste upplagan): Litteracitetsutveckling i Stockholms flerspråkiga förskolor. I: Axelsson, Monica, Rosander, Carin & Sellgren, Mariana: *Stärkta trådar – flerspråkiga barn och elever utvecklar språk, litteracitet och kunskap*. Spånga: Rinkeby språkforskningsinstitut.

Bjar, Louise & Liberg, Caroline (red.) (senaste upplagan): *Barn utvecklar sitt språk*. Lund: Studentlitteratur. (urval, enligt lärares anvisningar – för detaljer, se angivna kapitel i schema).

Flerspråkighet i förskolan. (senaste upplagan). Skolverket.

Holm, Lars (senaste upplagan): Språklig utvärdering i förskolan. I: Holm, Lars & Laursen, Pia (red.): *Språklig praxis i förskolan*. Lund: Studentlitteratur.

O’Grady, William (senaste upplagan): *How Children Learn Language*. Cambridge: Cambridge University Press.

Sandvik, Margareth & Spurkland, Marit (senaste upplagan): *Språkstimulera och dokumentera i den flerspråkiga förskolan*. Lund: Studentlitteratur. (kap. 2–3).

Svensson, Ann-Katrin (senaste upplagan): *Barnet, språket och miljön: från ord till mening*. Lund: Studentlitteratur.

Wedin, Åsa (senaste upplagan): *Språkande i förskolan och grundskolans tidigare år*. Lund: Studentlitteratur. (kap. 2–4).

Westerlund, Monica (senaste upplagan): *Barn i början. Språkutveckling i förskoleåldern*. Stockholm: Natur & Kultur.

Därtill kommer aktuella styrdokument för verksamheten i förskolan (se www.skolverket.se), samt ytterligare artiklar och annat undervisningsmaterial som distribueras av institutionen.

Skolverket. 2012, *Uppföljning, utvärdering och utveckling i förskolan*, 74 s. Laddas ned: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2808>

Delkurs 2 Litteracitet och kommunikation i förskoleåldern

Auraldsson, Kerstin. Senaste upplagan. *Börja berätta! Om sagor och berättande samt sagotips i olika genrer*. 3:e uppl. Bibliotekstjänst, 272 s.

Bjar, Louise & Liberg, Caroline (red.) Senaste upplagan. *Barn utvecklar sitt språk*, kap. 10. 24 s.

Björk, Maj. & Liberg, Caroline. Senaste upplagan. *Vägar in i skriftspråket tillsammans och på egen hand*. Natur och kultur. 166 s.

Björklund, Elisabeth. Senaste upplagan. *Att erövra litteracitet: Små barns kommunikativa möten med berättande, bilder, text och tecken i förskolan*.

Akademisk avhandling. Acta Universitatis Gothoburgensis. Ca 150 s. (urval). Finns att ladda ned:

https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/18674/1/gupea_2077_18674_1.pdf

Edwards, Agneta. Senaste upplagan. *Bilderbokens mångfald och möjligheter*. Natur och kultur. 139 s.

Einarsson, Jan. Senaste upplagan. *Språksociologi*. Studentlitteratur. Ca 100 s. (urval).

Fast, Carina. Senaste upplagan. *Literacy: i familj, förskola och skola*. Studentlitteratur. 168 s.

Gjems, Liv. Senaste upplagan. *Barn samtalar sig till kunskap*. Studentlitteratur. 149 s.

Granberg, Ann. Senaste upplagan. *Småbarns sagostund: kultur, språk och lek*. Liber. 144 s.

Kümmerling Meibauer, Bettina. & Surmatz, Astrid (red.) Senaste upplagan. *Beyond Pippi Longstocking: Intermedial and International Approaches to Astrid Lindgren's Work*. Routledge. Ca 100 s. (urval). Finns som e-bok

<http://www.dawsonera.com.proxy.lnu.se/depp/reader/protected/external/AbstractView/S9780203819265>

WojcikAndrews, Ian. Senaste upplagan. *Children's films: history, ideology, pedagogy, theory*. Garland. Ca 100 s. (urval). Finns som e-bok

<http://site.ebrary.com.proxy.lnu.se/lib/linne/docDetail.action?docID=10054156>

Därtill tillkommer aktuella styrdokument för verksamhet i förskolan. Se www.skolverket.se

Övriga lärresurser

Följande filmer finns tillgängliga på UR Access. Samtliga behandlar språkutveckling, så se dem gärna.

[Barnet och orden – allra första språket](#)

[Barnet och orden – språkets gåta](#)

[Barnet och orden – lära läsa tidigt](#)

[Alla talar svenska](#)

[På väg mot ett andra språk](#)

För att få tillgång till strömmande filmer på UR Access (<http://uronline.navicast.net.proxy.lnu.se>), måste du logga in med dina användaruppgifter till Linnéuniversitetet. Fungerar inte länken går du in på universitetsbibliotekets hemsida (www.lnu.se/ub), och väljer ”Artiklar och databaser”. Sök sedan upp UR Access – filmerna hittar du genom att klicka på länkarna eller genom att söka på titlarna.